

รูปแบบการพัฒนาศมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลในเขตภาคเหนือ

An Academics Competency Development Model of the Principals Under the Northern Municipality

ภูริชัย ต่ายเกิด¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภาพ ฟูรุ่งเรือง² ดร.วินัย ทองภูบาล³
Phurichai Taikert¹ Asst. Prof. Dr.Suphap Phoorungruang² Dr.Winai Thongpuban³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาศมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในเขตภาคเหนือ 2) สร้างรูปแบบการพัฒนาศมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล ในเขตภาคเหนือ และ 3) ประเมินรูปแบบการพัฒนาศมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในเขตภาคเหนือ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธีทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม และแบบประเมิน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 162 คน และผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ค่า $PNI_{modified}$

ผลการศึกษาพบว่า

1. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาศมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในเขตภาคเหนือ โดยภาพรวม มีค่า $PNI_{modified} = 0.15$ โดยด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด คือ การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ($PNI_{modified} = 0.19$) และด้านที่มีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด คือ การนิเทศการศึกษา ($PNI_{modified} = 0.12$)

2. รูปแบบการพัฒนาศมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในเขตภาคเหนือ มีชื่อว่า STACK ประกอบด้วย 1) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 2) หลักการของรูปแบบ 3) องค์ประกอบหลักของรูปแบบ ประกอบด้วย (1) ประเด็นการพัฒนา ได้แก่ ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ความสามารถในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ความสามารถในการเทียบโอนตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ความสามารถในการส่งเสริมให้ครูช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล และความสามารถในการประกันคุณภาพการศึกษา (2) กิจกรรมการพัฒนา ได้แก่ การศึกษาเรียนรู้ด้วยตัวเอง การให้ฝึกปฏิบัติจริง การศึกษาดูงาน การสอนงานพี่เลี้ยงและการประชุมเชิงปฏิบัติการ และ (3) การวัดและประเมินผลการพัฒนา 4) แนวทางการประเมินผลรูปแบบ และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จในการนำรูปแบบไปใช้ และ 3. การประเมินรูปแบบการพัฒนาศมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในเขตภาคเหนือในด้านความเป็นประโยชน์ และด้านความเป็นไปได้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การพัฒนาศมรรถนะ การบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษา

¹ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

¹Doctor of Philosophy Program in Educational Administration Nakhon Ratchasima Rajabhat University

^{2,3}อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

^{2,3}Course Teacher in Doctor of Philosophy Program in Educational Administration Nakhon Ratchasima Rajabhat University

*ผู้ติดต่อ, อีเมลล์: ภูริชัย ต่ายเกิด, 27149tanwarat@gmail.com

รับเมื่อ 22 ธันวาคม 2565 แก้ไข 12 มกราคม 2566 ตอรับ 13 มกราคม 2566

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) study need of academic competency development of the principals under the northern municipality 2) create an academics competency development model of the principals under the northern municipality and 3) evaluate an academics competency development model of the principals under the northern municipality by using mixed methods research. Research Instrument used were questionnaires and assessments. The sample consisted of 162 school administrators and 9 experts. Data analyzed by mean and standard deviation and PNI_{modified} values.

The results revealed that

1. need of academic competency development of the principals under the northern municipality overall had a value of $PNI_{\text{modified}} = 0.15$. the highest need was developing an educational institution curriculum ($PNI_{\text{modified}} = 0.19$) and the lowest need was educational supervision. ($PNI_{\text{modified}} = 0.12$)

2. an academics competency development model of the principals under the northern municipality be called STACK consists of 1) objectives of model 2) principle of model 3) main composition of model (1) development issues, such as the ability to develop an educational institution curriculum, the ability to apply local wisdom in teaching and learning, ability to transfer in accordance with the guidelines set by the ministry of education, ability to encourage teachers to assist students individually, and ability to assure educational quality (2) development activities including self-learning, practical, a field study, coaching/monitor, and workshops and (3) development measurement and evaluation 4 guidelines for model evaluation and 5) conditions for success in implementing the model and 3. evaluation of an academics competency development model of the principals under the northern municipality in terms of benefits and the possibility of the overall level is at a high level.

Keywords: Competency Development, Academic Administration, School Administrators

ภูมิหลัง

สังคมโลกปัจจุบันเปลี่ยนแปลงจากยุคอุตสาหกรรมเข้าสู่ยุคสารสนเทศ (Information age) สังคมแห่งโลกอนาคตแข่งขันโดยใช้ข้อมูลสารสนเทศ การเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 รวดเร็วและรุนแรง จนต้องมีการตั้งตัว ปรับตัวทางด้านการศึกษา (วิจารณ์ พานิช, 2558, หน้า 5) การศึกษาได้รับความคาดหวังให้ทำหน้าที่ต่าง ๆ ในทางสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ นับตั้งแต่การช่วยให้ประชาชนอ่านออกเขียนได้และคิดเป็น เรียนรู้จริยธรรมและความเป็นพลเมือง ตลอดจนพัฒนาทักษะทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะช่วยเพิ่มความเท่าเทียมในสังคมระยะยาว จากบทบาทหน้าที่สำคัญหลายประการดังกล่าว การศึกษาที่ไม่มีคุณภาพจึงก่อให้เกิดปัญหาที่ร้ายแรงต่อประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในศตวรรษที่ 21 ซึ่งประชาชนต้องการทักษะการคิดและการดำรงชีวิตที่แตกต่างจากอดีตที่ผ่านมาอย่างมีนัยสำคัญ (มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2556, หน้า 1) การพัฒนาการศึกษาของชาติจึงเป็นภารกิจหลักในการพัฒนานั่นเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศในทุกกระบวน โดยมีกรอบทิศทางการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) เป็นกรอบในการดำเนินการเพื่อให้การพัฒนาประเทศในทุกกระบวนมีความสอดคล้องและนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาประเทศให้มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน (แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579, 2560, หน้า 11) สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษา

แห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีความมุ่งหมายที่จะจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ดังนั้น คน จึงเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา โดยมีแนวนโยบายพัฒนาด้านการศึกษาที่มีการดำเนินงานที่จะให้การศึกษากลับมาเป็นกระบวนการที่มุ่งพัฒนามนุษย์ให้เป็นมนุษย์ที่มีคุณภาพ มีความสามารถเต็มตามศักยภาพ มีพัฒนาการที่สมดุลทั้งทางด้านปัญญา จิตใจ ร่างกายและสังคม เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาและความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ กระบวนการศึกษาก็มีนักเรียนเป็นเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาจำเป็นที่จะต้องมีความรอบรู้เท่าทันสถานการณ์ของโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว (ไพฑูริย์ สินลารัตน์ และคณะ, 2554, หน้า 57 - 58) การพัฒนาคนหรือทุนมนุษย์ต้องอาศัยการศึกษาที่มีคุณภาพเพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันกับนานาชาติอารยประเทศ เพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความยั่งยืนจึงต้องให้ความสำคัญ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552, หน้า 3) สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าการศึกษาเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นการลงทุนที่มีประสิทธิภาพต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและพัฒนาประเทศ การศึกษาที่ดีควรมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ พร้อมรับการฝึกอบรม ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน อยู่ตลอดเวลา ดังนั้นถ้าประชากรของประเทศมีการศึกษาที่ดี ประเทศชาติก็จะเจริญก้าวหน้า ปัญหาความยากจนก็จะหมดไปในที่สุด (จินตนา สุขจานนท์, 2554, หน้า 15)

การจัดการศึกษาต้องเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่ เพื่อพัฒนาพลเมืองที่ฉลาด รับผิดชอบ คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประยุกต์ใช้เป็น มีความสามารถในการทำงาน แก้ไขปัญหา และแข่งขันทางเศรษฐกิจได้มากขึ้น (วิทยากร เชียงกูล, 2559, หน้า 7) ในศตวรรษที่ 21 องค์การทั้งหลายเผชิญกับปัญหาท้าทายใหม่ ๆ มากมาย บทบาทของผู้นำเพิ่มความซับซ้อนและมีความสำคัญยิ่งขึ้น ผู้นำในอนาคตจำเป็นต้องมีทักษะและสมรรถนะใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น (สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2548) ผู้นำสถานศึกษาเป็นบุคคลที่ถูกคาดหวังให้ปฏิบัติตามคำสั่งของหน่วยงานระดับจังหวัดหรือระดับแผนกงาน เกี่ยวกับงานบุคลากร การจัดซื้อจัดจ้าง การงบประมาณ ความสัมพันธ์กับสาธารณะและอื่น ๆ ที่จะทำให้การบริหารสถานศึกษาเป็นไปอย่างราบรื่น รวมทั้งบทบาทสำคัญในการพัฒนาการสอนและการเรียนรู้ (วิโรจน์ สารรัตนะ, 2556, หน้า 176 - 178) คุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการฝึกฝนและพัฒนาตนเอง ผู้บริหารที่มีความสามารถไม่ได้มีมาแต่เกิดแต่สามารถพัฒนาขึ้นได้ ซึ่งต้องอาศัยการฝึกอบรมหรือการพัฒนาทักษะที่สำคัญ ๆ (Crowford อ้างถึงใน วิโรจน์ สารรัตนะ, 2556, หน้า 14) ความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการดำเนินงานจึงขึ้นอยู่กับกลยุทธ์ต่าง ๆ ที่ผู้บริหารสถานศึกษานำมาใช้ได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ รวมถึงคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา การพัฒนาและเพิ่มทักษะด้านการจัดการให้เป็นระบบทันสมัยทันการณ์กับโลกปัจจุบัน หากองค์การใดขาดผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความรู้ความสามารถและทักษะในการบริหารงานแล้ว องค์การก็ขาดแกนยึดเหนี่ยวและขาดพลังขับเคลื่อนที่สำคัญไป ทำให้องค์การเกิดความอ่อนแอและนำไปสู่ความล้มเหลวได้ในที่สุด (สมาน อัครภูมิ, 2549, คำนำ)

จากกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคข้อมูลข่าวสารในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีสมรรถนะที่เหมาะสมที่จะนำองค์การให้สามารถรองรับแห่งกระแสการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป บริบทของโรงเรียนที่แตกต่างจากอดีต วัฒนธรรมสังคมที่แปลกใหม่ส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมของโรงเรียน รูปแบบการเรียนการสอนที่แตกต่างจากอดีต มีแหล่งเรียนรู้มากมายให้ผู้เรียนได้ค้นหาและเข้าถึงความรู้ รูปแบบการเรียนการสอนก็ต้องปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพแห่งการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนความเจริญก้าวหน้าของการติดต่อสื่อสารและเทคโนโลยี ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในยุคสังคมดิจิทัล ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำองค์การ ต้องเป็นผู้ที่มีสมรรถนะเพื่อการบริหารจัดการกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา โดยภาระหน้าที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาก็คือการบริหารงานวิชาการด้านที่สำคัญ เช่น บริหารการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา บริหารการจัดการเรียนการสอน บริหารการวัดผลและประเมินผล บริหารการนิเทศการศึกษา

และบริหารการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นต้น ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยเป็นผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลจึงมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบการพัฒนสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในเขตภาคเหนือ จึงจำเป็นต้องสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อนำพาสถานศึกษาสู่เป้าหมายแห่งคุณภาพต่อไป

คำถามการวิจัย

ความต้องการจำเป็นและรูปแบบที่ควรจะเป็นในการพัฒนสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลในเขตภาคเหนือเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในเขตภาคเหนือ
2. เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในเขตภาคเหนือ
3. เพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในเขตภาคเหนือ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลในเขตภาคเหนือ ปีการศึกษา 2563 จำนวน 275 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลในเขตภาคเหนือ ปีการศึกษา 2563 จำนวน 162 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย 2 ตอน ได้แก่
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง และวุฒิการศึกษา ของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลในเขตภาคเหนือ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ โดยแต่ละระดับมีความหมายอ้างอิงจาก ชูศรี วงศ์รัตน์ (2560)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์หนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครฯ สืบมาถึงผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลในเขตภาคเหนือ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองกับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลในเขต ภาคเหนือ นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความถูกต้อง ส่งคืน เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นลำดับต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง และวุฒิการศึกษา ของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้วยการศึกษา ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์สภาพที่เป็นจริง/สภาพที่ควรจะเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลในเขตภาคเหนือ โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้เกณฑ์ในการแปลผลค่าเฉลี่ยอ้างอิงจาก บุญชม ศรีสะอาด (2556)
3. วิเคราะห์ลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นด้วยวิธี Priority Needs Index (PNI) แบบปรับปรุง (สุวิมล วงษ์วานิช, 2562) จากสูตร

$$PNI_{\text{modified}} = (I-D)/D$$

เมื่อ PNI_{modified} หมายถึง ลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น
I หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพที่ควรจะเป็น
D หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง

สรุปผลการวิจัย

1. ความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลในเขตภาคเหนือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา โดยภาพรวม มีค่า $PNI_{\text{modified}} = 0.19$

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 สาระแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหา และความต้องการ ของสังคม ชุมชน และท้องถิ่น มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นลำดับแรก ($PNI_{modified}=0.25$) รองลงมา คือ การนิเทศการใช้หลักสูตร ($PNI_{modified}=0.23$) ส่วนการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และบริหารจัดการการใช้หลักสูตรให้เหมาะสม มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเป็นลำดับสุดท้าย ($PNI_{modified}=0.14$)

2. องค์ประกอบของการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในเขตภาคเหนือ ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ 1) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 2) หลักการของรูปแบบ 3) องค์ประกอบหลักของรูปแบบ ประกอบด้วย (1) ประเด็นการพัฒนา ได้แก่ ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ความสามารถในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ความสามารถในการเทียบโอนตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ความสามารถในการส่งเสริมให้ครูช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล และความสามารถในการประกันคุณภาพการศึกษา (2) กิจกรรมการพัฒนา ได้แก่ การศึกษาเรียนรู้ด้วยตัวเอง การให้ฝึกปฏิบัติจริง การศึกษาดูงาน การสอนงาน/พี่เลี้ยง และการประชุมเชิงปฏิบัติการ (3) การวัดและประเมินผลการพัฒนา และ 4) แนวทางในการประเมินผลรูปแบบ และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จในการนำรูปแบบไปใช้

3. การประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในเขตภาคเหนือ ด้านความเป็นประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.44$, S.D.=0.58) และด้านความเป็นไปได้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.41$, S.D.=0.60) เช่นเดียวกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในเขตภาคเหนือ จากผลการวิจัย พบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในเขตภาคเหนือ โดยภาพรวม มีค่า $PNI_{modified} = 0.15$ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษามีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นมากที่สุด ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในเขตภาคเหนือให้ความสำคัญด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษามากที่สุด ซึ่งเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความสามารถวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 สาระแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหา และความต้องการของสังคม ชุมชน และท้องถิ่น วิเคราะห์สภาพแวดล้อมและประเมินสถานภาพสถานศึกษา เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย สอดคล้องกับแนวคิดของกมล ภูประเสริฐ (2544, หน้า 57 – 63) กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางระดับประเทศ 2) ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม ทรัพยากร สภาพการดำรงชีวิต และปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับชุมชนและท้องถิ่นโดยตรง 3) ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา นำมากำหนดเป็นมาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้รายปี กำหนดเวลาเรียนให้เหมาะสม และ 4) ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ แบ่งแยกตามรายหัวข้อแต่ละระดับชั้นเรียนในการบูรณาการเป็นหน่วยการเรียนรู้ย่อย ๆ เพื่อสะดวกแก่การจัดการเรียนการสอนที่สัมพันธ์กัน

2. การสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในเขตภาคเหนือ ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร

สถานศึกษาสังกัดเทศบาลในเขตภาคเหนือ ได้แก่ 1) ศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 สาระแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหา และความต้องการของสังคม ชุมชน และท้องถิ่น 2) นำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือเครือข่ายผู้ประกอบการ ชุมชน ท้องถิ่น มามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน ตามความเหมาะสม 3) จัดให้มีการเทียบโอนความรู้ทักษะ ประสบการณ์และผลการเรียนจากสถานศึกษาอื่น สถานประกอบการและอื่น ๆ ตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด 4) ช่วยให้ผู้รู้จุดอ่อนของนักเรียน และ 5) สามารถดำเนินการประกันคุณภาพภายในและภายนอกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภายกร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในเขตภาคเหนือในส่วนการตรวจสอบรูปแบบการพัฒนา สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในเขตภาคเหนือ ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ 1) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 2) หลักการของรูปแบบ 3) องค์ประกอบหลักของรูปแบบ ประกอบด้วย 3.1) ประเด็นการพัฒนา 3.2) กิจกรรมการพัฒนา 4) แนวทางการประเมินผลรูปแบบ และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จในกรนำรูปแบบไปใช้ สอดคล้องกับแนวคิดของธีระ รุญเจริญ (2550, หน้า 89 - 105) กล่าวว่า องค์ประกอบของรูปแบบ ประกอบด้วย 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) ระบบและกลไกของรูปแบบ 4) วิธีดำเนินงานของรูปแบบ 5) แนวทางการประเมินรูปแบบ และ 6) เงื่อนไขของรูปแบบ และสอดคล้องกับแนวคิดของสมาน อัครภูมิ (2558) กล่าวว่า สาระของรูปแบบที่ใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานมีองค์ประกอบ ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ทฤษฎีพื้นฐาน และหลักการของรูปแบบ ระบบงานและกลไกของรูปแบบ วิธีการดำเนินงานของรูปแบบ แนวการประเมินรูปแบบ คำอธิบายประกอบรูปแบบ และระบุเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ ซึ่งสรุปได้ว่า รูปแบบดังกล่าวพัฒนามาจากแนวคิด ทฤษฎี และสรุปรวมเป็นองค์ประกอบนำเสนอผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะ มีการประเมินตรวจสอบความเป็นประโยชน์ และความเป็นไปได้ขององค์ประกอบของรูปแบบ

3. การประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในเขต ภาคเหนือตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น สรุปได้ว่า ในภาพรวมรูปแบบมีความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ในระดับมาก ผลการวิจัยเป็นเช่นนั้นอาจเป็นเพราะว่าองค์ประกอบของสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและ รูปแบบมีกระบวนการพัฒนาที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพและเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษานับได้ว่าเป็นบุคคลสำคัญ ในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมีอิทธิพลต่อบุคลากรภายในสถานศึกษามีบทบาทต่อการกำหนดทิศทาง นโยบาย และนำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จและบรรลุเป้าหมายคุณภาพการศึกษานั้นคือ ผู้เรียนที่มีคุณภาพ เป็นมนุษย์ที่มี ประสิทธิภาพ มีทักษะสำคัญสำหรับคนยุคศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องเป็นผู้ที่มีสมรรถนะสูงสอดคล้องกับ สภาพการณ์เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โลกของการแข่งขัน ทิศทางการพัฒนาและแนวทางในการปฏิรูปการศึกษาของประเทศ พัฒนาสถานศึกษาให้สามารถจัดการเรียนการสอนและปรับตัวให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีความพร้อมในด้านคุณลักษณะที่โดดเด่น คือ มีการแสวงหาความรู้ทั้งเชิงทฤษฎี ทักษะปฏิบัติ บทบาทหน้าที่ คุณธรรมจริยธรรมและประสบการณ์จากการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กร แห่งการเรียนรู้ และสร้างสถานศึกษาให้เป็นองค์กรนวัตกรรมยุคใหม่เพื่อตอบสนองต่อการแข่งขันและทันต่อการ เปลี่ยนแปลงโลกอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของปรีชา กระแสร์ (2559, บทคัดย่อ) ศึกษา รูปแบบ การพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน เห็นว่ารูปแบบที่ได้รับการพัฒนามีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้พัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของนัจฉกัญญา บุษพาพิมพ์ และจิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย (2561, บทคัดย่อ) ศึกษา รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อมุ่งสู่การเป็น องค์กรแห่งการเรียนรู้ พบว่า การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการยกระดับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา

ขั้นพื้นฐานเพื่อมุ่งสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ผลจากการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ด้วยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 8 คน ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เห็นว่ารูปแบบมีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในสถานศึกษา และการตรวจสอบด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

เทศบาลซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัดควรกำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทางการพัฒนานี้ และผู้บริหารสถานศึกษาควรดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนานี้ เพื่อให้การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษารวดลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

ควรศึกษาวิจัยรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลให้ครอบคลุมพื้นที่ทั้งประเทศควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล และการประเมินสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาล

เอกสารอ้างอิง

- กมล ภูประเสริฐ. (2544). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: ทิพย์พับบลิเคชั่น.
- จินตนา สุจจาพันธ์. (2554). *การศึกษาดูแลชีวิตและครอบครัวพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ: โอ เอส พริ้นติ้ง เฮ้าส์.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2560). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ธีระ รุญเจริญ. (2550). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- นัจภัก บุษากิมพ์ และจิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย. (2561). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อมุ่งสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*. 10(2), 332 – 345.
- ปรีชา กระแสร์ และคณะ. (2559). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารการบริหารการศึกษา*. 10(2), 56 – 69.
- ไพฑูริย์ ลินลาร์ตัน และคณะ. (2554). *CCPR กรอบคิดใหม่ทางการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2556). *โครงการเพิ่มขีดความสามารถภาคอุตสาหกรรมภายใต้นโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศของไทย (ระยะที่ 4)*. กระทรวงอุตสาหกรรม: กรุงเทพฯ.
- วิจารณ์ พานิช. (2558). *การยกระดับคุณภาพครูไทยในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพเยาวชน.
- วิทยากร เชียงกลู. (2559). *รายงานสภาวะการศึกษาไทย ปี 2557/2558 จะปฏิรูปการศึกษาไทยให้ทันโลกในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างไร*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีการพิมพ์จำกัด.

- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2556). *กระบวนการทัศนใหม่ทางการศึกษากรณีทัศนต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: หจก. ทิพย์วิสุทธิ.
- สมาน อัครภูมิ. (2549). *การบริหารงานในสถานศึกษา*. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง 2552 – 2561*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579*.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2548). *ภาวะความเป็นผู้นำ*. กรุงเทพฯ: เอ็ชเปอร์เน็ท.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2562). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Crawford, J.D., Hagedorn, M. and Hopkins, C.D. (1986). *Acoustic communication in an electric fish Pollimyrus isidori (Mormyridae)*. J. Comp. Physiol. 159A:297–310. อ้างถึงใน วิโรจน์ สารรัตนะ. กระบวนการทัศนใหม่ทางการศึกษากรณีทัศนต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: หจก. ทิพย์วิสุทธิ. (2556).

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร